

A LEVESON-JELENTÉS HATÁSA A BRIT SAJTÓSZABÁLYOZÁSRA

SZEGHALMI Veronika

médiatudományi munkatárs

(NMHH Médiatanácsának Médiatudományi Intézete)

1. Előzmények

A *News of the World* brit bulvárlap munkatársai egy mindent elszóró bulvár-sztori reményében lehallgatták egy elrabolt és később meggyilkolt kislány telefonjának hangpostáját és rögzítették az aggódó szülők, valamint a barátok hívásait. Miután az említett ügyből botrány kerekedett, kiderült, hogy a lap két másik meggyilkolt kislány szüleinek, a londoni terrormerényletben elhunytak, valamint az afganisztáni és az iraki háborús övezetben elesett brit katonák hozzátartozóinak telefonjait is feltörte. Ezt követően a királyi család, és egyre több sztár is áldozatul esett a szervezett lehallgatásoknak, így többek között Hugh Grant, Brad Pitt, Angelina Jolie, Jude Law, Charlotte Church és Sienna Miller is. A *News of the World* éveken át élt az információszerzés említett módszerével és ennek érdekében a lap számos esetben magánnyomozót is alkalmazott. A lap alapítója, Murdoch elismerte, hogy a lehallgatási botrány elkövetése nem csupán néhány újságíróhoz köthető. A helyzet még tovább bonyolódott, amikor lemondott a lehallgatásokat vizsgáló rendőrség főnöke, mert kiderült, hogy rendszeres találkozásokat folytatott a *News of the World* korábbi szerkesztőjével, Neil Walisszal. A nagy múlttal rendelkező lap 2011. július 11-én jelent meg utoljára. A lap bezárását követően a vizsgálatok a Murdoch-birodalom másik lapját, a *The Sun* napilapot is gyanúba keverték, majd a botrány a miniszterelnökhöz is elért: Andrew Coulson, a lap korábbi munkatársa a bulvárlaptól való távozása után David Cameron akkori ellenzéki vezető kommunikációs tanácsadója lett, a botrány kirobbanása után azonban tanácsadói posztjáról távozni kényszerült. Az eset kapcsán több tucatnyi gyanúsítottat vettek őrizetbe, 15 személy ellen már vádat is emeltek.

Mindezek után egyöntetű vélemény fogalmazódott meg a brit közéletben és a politika terén: az újságíróknak tiszteletben kell tartani az emberi jogokat, az emberi méltóságot, és a magánélethez való jogot, valamint a tisztességtelen gyakorlatot folytató sajtó ellen fel kell lépni, és az etikai szabályok áthágását valamilyen módon szankcionálni szükséges.

A botránysorozatot követően David Cameron miniszterelnök felkérésére a Lord Justice Leveson¹ által vezetett bizottság a botrányokról vizsgálatot folytatott, amely során politikusokat, újságírókat hallgattak ki. A vizsgálat azonban nemcsak a konkrét ügyekre terjedt ki, hanem általában véve a brit sajtó „kultúráját, gyakorlatát és etikáját” tanulmányozta. Leveson szerint a brit sajtó a saját maga által felállított etikai kódex szabályait folyamatosan megszegte, és az újságírók egy-egy izgalmas történetért cserébe belegázoltak egyes emberek magánéletébe. A brit sajtó önszabályozó szervezete, a jelenlegi Sajtópanaszokat Vizsgáló Bizottság (Press Complaint Commission) a sajtó útján elkövetett jogsértéseket, visszaéléseket nem képes hatékonyan felügyelni. A vizsgálatot folytató bizottság javaslatai szerint egy biztonságosabb, felelősségteljesebb rendszer bevezetésére lenne szükség, amely az esetleges sérelmeket hatékonyan képes szankcionálni. A vizsgálat eredményeit a főbíró a Leveson-jelentésben² tette közzé, amelyet ezt követően számos támogató érv és ellenző hang kísért.

2. A Leveson-jelentés

A vizsgálat során Lord Justice Leveson munkáját hat független ülnök segítette, akik közül többen az újságírói világból érkeztek. Az ülnökökön felül a vizsgálatban többek között egy hat fős ügyvédi gárda is részt vett.³ A vizsgálat a 2005. évi Inquiries Act felhatalmazásán és a 2006. évi Inquiry Rules eljárási szabályainak megfelelően alakult. Így bárki, aki úgy érzi, hogy a Leveson által meghatározott szempontokra vonatkozóan releváns információval bír, vagy érdemi kritikai javaslattal kívánt élni, az esemény „lényegi résztvevőjévé” (*core participant*) válhatott. A résztvevőket az eljárás elnöke jelölte ki. A főbíró a meghallgatások végén 100 oldalas összefoglalóban tette közzé a lehetséges panaszokat, és a 2006. évi Inquiry Rules 13. szakaszának megfelelően lehetőséget adott, hogy a résztvevők az összegyűjtött kritikákra reagálhassanak. A vizsgálat 2011. november 21-én kezdődött és hivatalosan 2012. július 24-én fejeződött be. Az eljárás végén Lord Justice Leveson egy 2000 oldalas jelentést tett közzé.⁴ A következőkben a vizsgálat célját és a jelentés főbb elemeit tanulmányozzuk.

3. A jelentés tartalma

Sir Brian Leveson a vizsgálat megkezdésekor kifejtette: „a sajtó és a véleménynyilvánítás szabadsága a demokrácia alapelvei közé tartoznak, e szabadságot azonban mások jogainak elismerésével lehet csak szabadon gyakorolni.” A főbíró ezt követően hoz-

¹ Lord Justice Leveson a Sentencing Council elnöke, a Liverpool John Moores University kancellárja. 2011-ben jelentették be, hogy ő vezeti azt a vizsgáló bizottságot, amely a sajtóbotrány kirobbanása okán a brit sajtó kultúráját, gyakorlatát és etikáját vizsgálta.

² An Inquiry into Culture, Practices and Ethics of the Press, Report, the Right Honourable Lord Justice Leveson. November 2012, HC 780. [A továbbiakban: *Jelentés*].

³ David HOOPER – Bríd JORDAN: The Leveson Report and the Future Regulation of the Press. *Entertainment Law Review*, 24, 2013/2. 45.

⁴ Uo. 46.

zátette: „a vizsgálatnak egyensúlyt kell találni a szabad sajtó iránti vágy és az egyént megillető jogok között.” A sajtó tulajdonképpen ellenőrző szerepet tölt be a közéleti események felett, és éppen ezért, ha hibát követ el, az kihatással lehet az emberek életére. Leveson szerint a vizsgálatnak arra az egyszerű, de lényeges kérdésre kell választ találnia, hogy „ki ellenőrzi az ellenőröket”. A sajtóbotrányok utáni vizsgálat célja nem a sajtószabadság korlátozása, hanem a hasonló esetek előfordulásának megelőzése volt.

A főbíró által vezetett vizsgálóbizottság egy olyan új törvény bevezetését tartotta szükségesnek, amely megvédené a sajtó szabadságát egy olyan független testület létrehozásával, amely etikai szempontok szem előtt tartásával egy kódex alapján felügyelné a sajtó működését. A jelentés alapvetően négy kötetre osztható.

Az első kötet a jelentősebb brit lapokról tartalmaz történeti és technikai jellegű információkat,⁵ valamint a sajtó gyakorlatáról szóló kutatásokat tesz közzé.⁶

A második kötet a sajtó gyakorlatáról és a közönségről szól,⁷ valamint a sajtó és a rendőrség közötti viszony feltárásával foglalkozik.⁸ A közönség tagjai közül a jelentés azokkal a személyekkel foglalkozik, akik „valamilyen okból a sajtó érdeklődését felkeltették”.⁹ Alapesetben a közszereplők életviteléhez hozzátartozik, hogy a sajtó beavatkozhat a magánéletükbe. Ellenben egy olyan magánszemély magánszférájának korlátozását nehezebb elfogadni, aki nem tartozik a sztárok világához, ugyanakkor a sajtó érdeklődését valamilyen okból magára vonzza.¹⁰

A harmadik kötet a sajtó adatvédelmi jogsértéseit tárja fel,¹¹ és a sajtó politikusokhoz való viszonyát elemzi.¹² A negyedik kötet a jelenlegi sajtószabályozás rendszerét vizsgálja,¹³ és konkrét javaslatokat tesz a sajtószabályozás jövőbeni szervezetére vonatkozóan.¹⁴ A következőkben e javaslatok tartalmát vizsgáljuk.

4. Az eljáró testület megválasztása

A jelentés szerint az önszabályozó szervezetet egy független testületnek kellene irányítani.¹⁵ A testület tagjainak, illetve elnökének függetlenségét a nyílt és átlátható rendszerben történő megválasztás biztosítaná, kizárva minden politikai vagy gazdasági befolyást.¹⁶ Az előbbi cél megvalósulása érdekében a testület elnökét és tagjait

⁵ *Jelentés* Parts B and C.

⁶ Uo. Part D.

⁷ Uo. Part F.

⁸ Uo. Part G.

⁹ Uo. Part F, ch 1, [3,4].

¹⁰ Paul WRAGG: Time to End the Tyranny: Leveson and the Failure of the Dourt Estate. *Communications Law*, 18, 2013/1. 11–20., 2.

¹¹ *Jelentés* Part H.

¹² Uo. Part I.

¹³ Uo. Part J.

¹⁴ Uo. Parts K and L.

¹⁵ Uo. Part K, Chapter 7, 4.5.

¹⁶ Uo. Part K, Chapter 7, 4.7.

egy bizottság választaná ki, amely független a kormánytól és a sajtótól, és amelynek megválasztása szintén igazságosan és nyíltan történe. E bizottságot nagyobb részben a sajtótól független tagok alkotnák, ugyanakkor legalább egy tagjának megfelelő szakértelemmel kell rendelkeznie, emellett legfeljebb egy tag szerkesztő is lehet valamely lapnál.¹⁷ A testület többi tagját is hasonlóan független módszerrel kellene megválasztani, a sajtó területén szakértelemmel rendelkező egyének közül. A testület tagjait és az elnököt ugyanaz a bizottság választaná meg, azonban a bizottság döntését a tagokról a testület elnökének jóvá kell hagynia. A testület tagjait, igazságosan és nyíltan kell kijelölni, nagyobb részben sajtótól független személyek közül, a fennmaradó részben pedig a sajtóban jártas személyekből (volt szerkesztők, újságírók). A jelentés szerint a testületnek nem lehet tagja az a személy, aki aktív szerkesztő, vagy alsóházi képviselő.¹⁸ A rendszer költségvetését illetően a testület és az iparág képviselői között megállapodásnak kell születnie, figyelembe véve a megfelelő működéshez szükséges költségeket, és a sajtóra nehezedő hirdetői nyomást. Ezek a megállapodások a jelentés szerint 4-5 éves időszakra szólnának, és jóval előre lenne szükséges azok tartalmát meghatározni.¹⁹

5. A kódex

A működés elveit összefoglaló kódexnek a jelentés szerint figyelembe kellene vennie a szólásszabadság kiemelkedő értékét, mérlegelve ugyanakkor a közvélemény súlyos bűncselekmények vagy egyéb szabályok megsértésének leleplezéséhez fűződő érdekét, a közegészség és a közbiztonság védelmét, valamint a félretájékoztatás megakadályozását, és az egyének jogait is. A kódexnek szólnia kellene különösen az eljárás módjáról (beleértve az anyagok másoktól való megszerzésének esetét), a magánszfé-
ra megfelelő védelméről, kivéve ahol ennek korlátozását a közérdek indokolja, valamint a pontosságról és a hibás értelmezés elkerülésének biztosításáról.²⁰ A jelentés szerint a testületnek meg kellene követelnie tagjaitól az irányítási eljárások pontos meghatározását a testületen belül, a rendszer átláthatóságának biztosítását, a problémamegoldás mechanizmusait, annak részleteivel és megoldási módjával együtt.²¹ Szintén követelmény egy megfelelően és gyorsan működő panaszkezelő fórum működtetése, a panasszal élők pedig arra kell bátorítani, hogy az említett rendszeren keresztül éljenek panaszvételi lehetőségeikkel.²²

6. Eljárási kérdések

A vizsgáló bizottság által tett javaslat szerint a szóban forgó testület döntene az olyan panaszokkal kapcsolatosan, melyek a kódex hatálya alá tartozó kiadók ellen, a maga-

¹⁷ Uo. Part K, Chapter 7, 4.8.

¹⁸ Uo. Part K, Chapter 7, 4.10.

¹⁹ Uo. Part K, Chapter 7, 4.16.

²⁰ Uo. Part K, Chapter 7, 4.23.

²¹ Uo. Part K, Chapter 7, 4.25.

²² Uo. Part K, Chapter 7, 4.26.

tartási kódex megsértése miatt érkeznek hozzá.²³ A panaszokkal kapcsolatos döntés a testület legfőbb felelőssége lenne, e feladatra panaszkezelő szakértőket kellene ki-nevezni.²⁴ A jelentés előírja olyan bizottságok létrehozását is, amely a panaszokkal foglalkozó döntések meghozatalában működne közre. E bizottságban aktívan működő szerkesztők nem vehetnének részt, az ilyen bizottságnak a tanácshoz hasonlóan a sajtótól független emberekből kell állnia.²⁵ A jelentés előírja az ingyenes panasztétel lehetőségét.²⁶ A panaszok tekintetében a testületnek megfelelő hatáskörrel kell rendelkeznie arra vonatkozóan, hogy tagjait az esetleges helyreigazítások, bocsánatké-reések közzétételére tudja kötelezni. A helyreigazítások elhelyezésének, megjelenési módjának és természetének meghatározása a testület feladata.²⁷ A javaslat szerint a testület nem tilthatná vagy akadályozhatná meg előzetesen valamely publikáció közzétételét, viszont a hatálya alá tartozók számára biztosítania kell egy tanácsadó szolgáltatást a kódex szabályaival kapcsolatosan, melyben előzetesen tájékoztatná a kérelmezőt arról, hogy a publikálni kívánt anyag összeegyeztethető-e a kódex rendelkezéseivel. A javaslat szerint erre később a szerkesztők érdekében hivatkozni lehetne a bíróság előtt, amennyiben a közzétett írás polgári eljáráshoz vezetne.²⁸

7. Az új rendszer előnyei

A következőkben a jelentés részletesebben elmagyarázza, hogy a bevezetni kívánt intézmény miért lenne hasznos a panaszosok és a kiadók érdekében a későbbi joggyakorlat számára.²⁹ Így a jelentés szerint a felállítandó testületnek felhatalmazása lenne a saját maga által indított vizsgálatok lefolytatására, többek között súlyos vagy rendszeres szabályszegés gyanúja esetén.³⁰ A bevezetni kívánt szabályozási rendszer legnagyobb újdonsága, hogy a testület megfelelő mértékű és arányos szankciókat alkalmazhatna bármely tagja ellen, akiről bebizonyosodna, hogy súlyosan vagy visszatérően megszegte a magatartási kódex szabályait. Így a testület az éves üzleti forgalom 1%-ig, de legfeljebb 1 000 000 fontig terjedő pénzbírságot szabhatna ki. Szankció lehetne a javaslat szerint továbbá a helyreigazítás, bocsánatkérések közlé-sére való kötelezés is.³¹ A jelentés kifejti, hogy szükséges lenne a magatartási kódex megsértésének eseteit rögzíteni, valamint olyan adatokat szolgáltatni, amelyekből megállapítható, hogy mit kifogásolt a panaszos, valamint hogy mi lett a panaszemelés eredménye. A jelentés megköveteli a panaszokra vonatkozó adatok nyilvánosságát.³² A javasolt panaszkezelési rendszert a rendes bíróságok elismernék és annak döntéseit

²³ Uo. Part K, Chapter 7, 4.30.

²⁴ Uo. Part K, Chapter 7, 4.31.

²⁵ Uo. Part K, Chapter 7, 4.32.

²⁶ Uo. Part K, Chapter 7, 4.33.

²⁷ Uo. Part K, Chapter 7, 4.37.

²⁸ Uo. Part K, Chapter 7, 4.40.

²⁹ Uo. Part K, Chapter 7, 4.41.

³⁰ Uo. Part K, Chapter 7, 4.34.

³¹ Uo. Part K, Chapter 7, 4.38.

³² Uo. Part K, Chapter 7, 4.36.

figyelembe vennék. A javaslat szerint amennyiben a kiadó nem venné igénybe az említett panaszkezelő fórumot, az eljárási költségeket akkor is fizetné, ha az eljárásban végül „nyertes” fél lenne. A jelentés szerint az a kiadó pedig, amely nem veti alá magát a bevezetni kívánt testületnek, és egy esetleges per során bebizonyosodik, hogy jogsértést követett el, akkor azzal találhatja magát szembe, hogy felelősségre vonják a szabályok szándékos figyelmen kívül hagyása miatt és a káron túli költségek viselésére is kötelezhetik.³³ A testületnek évente jelentést kell készíteni, melyben közzéteszi: (a) a testület tagjainak névsorát, (b) a tagok létszámának esetleges változását, (c) a lefolytatott vizsgálatokat és azok eredményeinek összefoglalását, (d) a panaszkezelő rendszerre, és annak eredményességére vonatkozó adatokat, valamint (e) a választott bírói eljárások használati körére vonatkozó információkat.³⁴ Az önszabályozó testületnek minden kiadó előtt nyitva kellene állnia, igazságos, méltányos és diszkriminációt nélkülöző feltételek mellett, ezen túl a jelentés kitér arra is, hogy eltérő típusú kiadóknak különböző kikötéseket kell előírni a testületbe való belépésük feltételeként.³⁵ Ezzel a javaslattal szélesebb kör tudna csatlakozni a szervezethez, beleértve a hírszolgáltatókat, az online újságokat, vagy akár blogokat is, hiszen olyan feltételrendszert megállapítani, amely mindegyikükre egyaránt vonatkozik, lehetetlen anélkül, hogy egyeseket ne zárják ki a belépés lehetőségétől.³⁶

8. Kritikák, reakciók

A jelentés közzététele után David Cameron miniszterelnök üdvözölte a főbíró megállapításait, de egyúttal aggályait és kételyeit is kifejezte a változások törvénybe iktatásával kapcsolatban.³⁷ A miniszterelnök szerint fenn kell tartani a sajtó szabályozásának függetlenségét, azonban ennek nem feltétlen a törvényi szabályozás a megfelelő módja. A szabályozás bevezetését a miniszterelnök a „Rubiconon való átkelésnek” nevezte, utalva ezáltal arra, hogy ez lenne az első eset Nagy-Britanniában, hogy a sajtóval kapcsolatos szabályozást törvénybe foglalják, amely során kiemelten kell ügyelni arra, hogy a sajtó szabadsága ne sérüljön.³⁸ Leveson szerint a jelenlegi testület, amelynek a sajtó elleni panaszok elbírálása lenne a felelőssége, nem tesz megfelelően eleget ezen kötelezettségének.³⁹ Leveson hozzátette: „[...] sok éven át folyamatosan hallani lehetett olyan panaszokat, melyek szerint a sajtó bármilyen

³³ Paul CHAMBERLAIN: Where Now? The Leveson Report and What to Do With It. *Communications Law*, 18, 2013/1. 23.

³⁴ Uo. Part K, Chapter 7, 4.42.

³⁵ Part K, Chapter 7, 4.13.

³⁶ Uo. Part K, Chapter 7, 4.13.

³⁷ HOOPER–JORDAN i. m. 49.

³⁸ Leveson report: David Cameron refuses to ‘cross Rubicon’ and write press law. *The Guardian*, 2012. november 29.; <http://www.guardian.co.uk/media/2012/nov/29/david-cameron-refuses-to-write-press-law>.

³⁹ Leveson Inquiry: PCC ‘not a Regulator’. *The Gurdian*, 2012. január 30. <http://www.guardian.co.uk/media/2012/jan/30/leveson-inquiry-pcc-regulator>.

közérdek fennállása nélkül átgázol másokon. Ennek megakadályozása egészen idáig sikertelen volt, csupán ígérek követték egymást. Még a Diana hercegnő halála után eszközölt változások is nehezen mondhatóak tartósnak.”

E két vélemény között a különbség nyilvánvaló: Cameron ötlete a jelenleginél keményebb, de a törvényi szabályozástól távolmaradó önszabályozás bevezetését tartja szükségesnek, míg Leveson független, törvénnyel biztosított önszabályozó testületet állítana fel. A jelek jelenleg arra mutatnak, hogy a Leveson-jelentés végső eredményei közelítenek azokhoz az elvárásokhoz, melyek a sajtó hatalmával való visszaéléseinek megfékezését várták el, de nem érik el a jelentés által előirányzott célokat.⁴⁰

Ed Miliband, az ellenzék vezetője a jelentés teljes átvételét szorgalmazta.⁴¹ A miniszterelnök-helyettes, a Liberáldemokrata Párt vezetője, Nick Clegg sem értett egyet a miniszterelnök javaslatával, és felszólalásában kifejtette, hogy a sajtót érintő szabályozás megváltoztatása szükségessé vált, ezért támogatni kell a Lord törekvéseit. Szerinte a jelentés arányos és működőképes, így elfogadása pozitívan befolyásolná a brit sajtószabályozást.⁴² A Sajtópanaszokat Vizsgáló Bizottság elnöke, Lord Hunt egy olyan független szabályozó szervezet vezetne be, amelynek valódi hatalom van a kezében. A szervezet létrehozását új alapokra kell helyezni, és az erre való hajlandóság felfedezhető a Leveson-jelentésben is. Lord Hunt előirányzott tervezete megtartaná az önszabályozás függetlenségét és gyakorlati kereteit is, csak éppen nagyobb végrehajtó hatalmat adna a leendő testületnek.

A Leveson-jelentés közzétételét követő cikkekben a *The Financial Times*,⁴³ a *Daily Telegraph*,⁴⁴ a *The Independent*,⁴⁵ a *The Times*,⁴⁶ a *The Sun*,⁴⁷ a *The Daily*

⁴⁰ Helen FENWICK: Privacy after the Leveson Report. *Student Law Review Manchester Law School*, Spring 2013. Volume 68. 9.

⁴¹ Implement Leveson Proposals on Press, Ed Miliband tells PM. *The Guardian*, 2012. november 25.; <http://www.guardian.co.uk/media/2012/nov/25/implement-leveson-proposals-ed-miliband>.

⁴² Nick Clegg's Leveson statement to the House of Commons. *The Liberal Democrats*, 2012. november 29.; http://www.libdems.org.uk/speeches_detail.aspx?title=Nick_Clegg's_Leveson_statement_to_the_House_of_Commons&PK=f9eb7b09-387c-42f2-b454-47f148068b59.

⁴³ Leveson Lesson's for Fleet Street. *The Financial Times*, 2012. november 29.; http://www.ft.com/cms/s/15d5aea8-3a22-11e2-a00d00144feabdc0,Authorised=false.html?_i_location=http%3A%2F%2Fwww.ft.com%2Fcms%2Fs%2F0%2F15d5aea8-3a22-11e2-a00d-00144feabdc0.html&_i_referer=http%3A%2F%2Fen.wikipedia.org%2Fwiki%2FLeveson_Inquiry#axzz2SEIYhXSk.

⁴⁴ Let us Implement the Leveson Report, without a Press Law. *The Telegraph*, 2012. november 29.; <http://www.telegraph.co.uk/comment/telegraph-view/9711684/Let-us-implement-the-Leveson-Report-without-a-press-law.html>.

⁴⁵ Editorial: There is only one flaw in Lord Justice Leveson's epic verdict – but it's a crucial flaw. *The Independent*, 2012. november 12.; <http://www.independent.co.uk/voices/editorials/editorial-there-is-only-one-flaw-in-lord-justice-levesons-epic-verdict-but-its-a-crucial-flaw-8369094.html>.

⁴⁶ The Leveson Report. *The Times*, 2012. november 30.; <http://www.thetimes.co.uk/tto/opinion/leaders/article3616130.ece>.

⁴⁷ Not to censors. *The Sun*, 2012. december 1.; http://www.thesun.co.uk/sol/homepage/news/sun_says/4675652/The-Sun-says-Fooled-again.html.

Express,⁴⁸ a The Daily Mirror⁴⁹ és a The Daily Mail⁵⁰ nagy általánosságban egyetértett Cameron álláspontjával, míg a The Guardian szerint Miliband egy szigorú véleményt fogalmazott meg, és nagyon oda kell figyelni a törvényhozók munkájára. Szerintük Cameronnak, aki a jelentés elkészítését elrendelte, és akinek felszólalása előtt nagyon rövid ideje volt tanulmányozni, azt jobban át kellene gondolnia, mit akar kihagyni a javaslatból, hozzátéve, hogy a sajtóval tisztelettel kell bánni, nem pedig „picit meghunyászkodni” előtte. Az Independent szerkesztője, Chris Blackhurst nem értette, miért kell az összes újságnak szenvednie egy olyan cselekmény miatt, amelyért csak pár lapot terhel a felelősség. A legtöbb újság nem tett semmi rosszat, sőt, megveti, ami történt. Ian Hislop, a Private Eye szerkesztője úgy fogalmazott, hogy sok kérdésben nem ért egyet a jelentéssel és emellett a vizsgálat lefolytatásának módjával sem. Elítéli azt a javaslatot, mely szerint azok a szervek, amelyek nem lépnek be önkéntesen az új önszabályozó testületbe, magas összegű pénzbírságokkal lehetnének büntethetőek potenciális rágalmozás vagy becsületsértés esetén.

Az áldozatokból álló Hacked Off-csoport a jelentés teljes átvételére szólított fel, valamint emlékeztette Cameront, hogy korábban azt nyilatkozta, elfogadja a jelentés javaslatait, amennyiben azok nem „örültségek”. Vezetőjük, Brian Cathcart reméli, hogy sikerül rábírnia a miniszterelnököt, hogy megváltoztassa véleményét, és kéri a parlamenti pártok vezetőit, vessék be meggyőző erejüket az ügy érdekében. A csoport kampányfőnöke, Cathart professzor szerint Leveson jól végezte munkáját, Cameron viszont szüklátóköri, a döntése pedig szerencsétlen és sajnálatos. A jelentésben megfogalmazott javaslatok szükségesek, hiszen a sajtó viselkedését nem lehet újra a szerkesztők és a tulajdonosok önmérsékletére bízni, az önszabályozó rendszert le kell cserélni egy törvényi szintű szabályozásra. A Chief Police Officers szövetsége közleményben reagált a jelentésre, melyben úgy fogalmaztak, hogy a rendőrségnek professzionális, nyitott kapcsolatot kell ápolnia a közvéleménnyel és a médiával egyaránt, hiszen a médiának nagy szerepe lehet a lakosság tájékoztatásában, vagy akár bűncselekmények felderítésében is. A vizsgálat bejelentése óta a rendőrség pozitívan és proaktívan reagált a kialakult helyzetre, és állításuk szerint a jelentés megjelenése után behatóan tanulmányozzák az abban foglaltakat, és a jövőben is ennek mentén fogják kialakítani a belső irányelveiket és irányítani rendőrök munkáját.

A jelentéssel kapcsolatosan abban az ellenzők is egyetértettek, hogy a vizsgálatok tisztességesen és alaposan tárták fel a sajtó és a társadalom konfliktusait, ugyanakkor a javasolt megoldás következményeit problematikusnak minősítették. Ahogyan azt sokan megjegyezték, a legnagyobb probléma, hogy szükségtelen hatalmat adna a testület kezébe, amellyel a szabályozás bevezetése lehetőséget nyújtana a vissza-

⁴⁸ Our verdict on Leveson: Freedom of the press must be used for good; *The Express*, 2012. november 30.; <http://www.express.co.uk/posts/view/361485/Our-verdict-on-Leveson-Freedom-of-the-press-must-be-used-for-good>.

⁴⁹ No turning back if we cross line. *The Daily Mirror*. 2012. november 30.

⁵⁰ Cameron leads the fight for liberty. *The Daily Mail*, 2012. november 29.; <http://www.dailymail.co.uk/debate/article-2240654/Leveson-Inquiry-report-Cameron-leads-fight-liberty.html?ito=feeds-newsxml>.

élésekre.⁵¹ Mire hivatkoznak általában véve a szabályozást ellenzők? Az ellenzők szerint igazságtalan kiterjeszteni egy szigorúbb szabályozási rendszert az egész brit sajtóiparágra, amelyet a főbíró csupán a határokat nem ismerő, törvénytelen módszereket alkalmazó bulvársajtó szabályozására kívánt volna bevezetni. Az önszabályozás jelenlegi szervezete ugyan elavult, de nem szükséges teljesen új szabályozást életre hívni a felmerült problémákra. A kritikus hangok elítélik a jelentés azon rendelkezését, amely a szervezethez nem csatlakozó kiadók szigorúbb elbírálására vonatkozik. Szerintük az elkövetett jogsértések a büntetőjog kategóriájába tartoznak, ezért nem az újságírói etikán belül kell ítéletet mondani felettük. Az ellenzők szerint a Leveson-féle szabályozási rendszer bevezetése elavult egy gyorsan változó iparágban. A jelentés hiányosan fogalmaz a blogokra vonatkozó szabályozásról, amelyek egy jelentős része a hagyományos sajtótermékekhez kötődnek, nem beszélve továbbá a twitter-bejegyzésekről vagy a kommentekről. Az ellenzők a politika cenzúrájától és attól tartanak, hogy a szakmára kívülről ráerőltetett szervezet már nem az önszabályozás formájában működne.⁵² A jelentést bírálók az előzetes tanácsadói rendszert is aggályosnak találják (melyben a rendszer lehetőséget biztosítana arra, hogy a kérelmező előzetesen tanácsot kérjen a publikálni kívánt anyag kódex-szel való összeegyeztethetőségéről) az ugyanis nem veszi figyelembe, hogy csak kevés újságíró képes felmérni egy közvéteendő történet közérdekűségét (következésképpen a lapok gyakran fordulnának a testülethez „előzetes engedélyért”). Leveson javaslatai a kritizálók szerint e tekintetben elfelejtik, hogy a sajtószabadság érvényesülése néha a hibázás lehetőségével jár.⁵³

9. A tervezett Royal Charter

A Leveson elnökletével működő bizottság javaslata alapján felállítandó önszabályozó testületről és a sajtófelügyelet rendszeréről a brit parlament 2013. március 18-án határozott. Az új testület létrehozását és a javaslatokat végül királyi kartában (royal charter) ültetik át a gyakorlatba. A királyi kartát formálisan az angol uralkodó, valójában a parlament bocsátja ki. A megegyezés része az is, hogy ezt követően csak a parlament mindkét házában kétharmados többségével lesz módosítható az említett karta, amelyből többek között az is levezethető, hogy a valóságban a királynő szerepe pusztán formalitás marad. A kormány nagyobbik pártja, a konzervatívok a szabályozás ilyen formáját még inkább ellenezték, míg a másik kormánypárt, a Liberálisok és az ellenzéki Munkáspárt támogatta. A megoldás tulajdonképpen egyfajta kompromisszum, amelynek fő előnye az, hogy mindkét oldal a maga álláspontját láthatja megvalósulni benne.

A miniszterelnök a megállapodást ismertetve kijelentette: a konzervatív párt számára kiemelkedően fontos volt, hogy az új szabályozás ne külön sajtótörvény formájában

⁵¹ HOOPER–JORDAN i. m. 49.

⁵² WRAGG i. m. 17.

⁵³ HOOPER–JORDAN i. m. 49–50.

jelenjen meg, mivel az lehetőséget adna a politikusok számára a sajtó tevékenységébe való beavatkozásra. A Newspaper Society közleménye szerint nem lelt támogatásra a brit sajtón belül a kormány által március 18-án nyilvánosságra hozott tervezet. A szervezet közleménye szerint a kormány előterjesztése számos működésképtelen elemet tartalmaz, és elfogadhatatlan mértékű beavatkozásra adna lehetőséget a politikusoknak.⁵⁴ A királyi karta tervezetének közzététele után a brit sajtó jelentősebb lapjai közleményben fejezték ki ellenérzésüket a bevezetni kívánt szabályozással kapcsolatban. A közleményben azt is sérelmezték, hogy a közzétételt megelőző tárgyalásokon nem lehetett jelen a sajtó egyetlen képviselője sem.

A királyi karta tervezete többnyire a jelentés által tett javaslatokat fogadta el, néhol eltérésekkel. A tervezet szerint a jelentés által előírt független önszabályozó testület jön létre, azonban ezt a függetlenséget a testület nem a „sajtó felől érkező befolyástól”, hanem a „sajtótól való közvetlen befolyástól” kifejezéssel mondja ki.⁵⁵ A jelentés szerint az elnököt egy bizottságnak kellene megválasztania, a karta tervezete a választás előtt egy bizottság általi jelölést ír elő.⁵⁶ A választóbizottság összetétele és választása megfelel a jelentésben előírányozottaknak. A tanács többi tagját is hasonlóan független módszerrel egy bizottság előzetes jelölése alapján kell kiválasztani.⁵⁷ A testület tagjainak függetlenségét a karta számos előírása védelmezi. Így előírja többek között, hogy nem lehet a testület tagjának jelölni, aki jelenleg vagy korábban kiadó vagy annak szerkesztője, aki a hírek közzétételében más módon érintett az Egyesült Királyság területén, továbbá nem lehet tagja az sem, aki az Alsóháznak, a Skót Parlamentnek, az Észak-Írországi Közgyűlésnek, a Walesi Nemzeti Közgyűlésnek, az Európai Parlamentnek, vagy a Lordok házának tagja.⁵⁸ Az említett politikai szereplés kizárását Leveson javaslata nem tartalmazta, csupán a politikai befolyásmentességet kívánta meg, de az ezzel kapcsolatos elvárásokat nem részletezte.

A legjelentősebb változás a magatartási kódexben következett be. A magatartási kódexért a királyi karta tervezetének előírása szerint a kódex-bizottság (Code Committee) felel. A Bizottság tagjait a testület jelöli ki a közkinevezésekre vonatkozó szabályoknak megfelelően. A Bizottságnak egyenlő arányban kell független tagokból, aktív újságírókból és aktív szerkesztőkből állnia. A karta tervezete szerint a kódex-bizottságnak kétévénként nyilvános konzultációt kell lefolytatnia, melynek eredményeit ezután meg kell tárgyalnia a testülettel.⁵⁹ A királyi karta – a Leveson-jelentéstől eltérően, ahol ez a testület hatáskörébe tartozott – a magatartási kódexben foglalt rendelkezések betartásának felügyeletét a Bizottság felelősségi körébe helyezi. A kódexnek hangsúlyoznia kell a szólásszabadság fontosságát, a „köz érdekeit” és az újságírói információforrások

⁵⁴ Leveson Report: Newspapers Reject Press Regulation Plans. *BBC*, 2013. április 25.; <http://www.bbc.co.uk/news/uk-22294722>.

⁵⁵ Draft Royal Charter On Self-Regulation of The Press, Schedule 3., 1.

⁵⁶ Draft Royal Charter On Self-Regulation of The Press, Schedule 3., 2.

⁵⁷ Draft Royal Charter On Self-Regulation of The Press, Schedule 3., 5.

⁵⁸ Draft Royal Charter On Self-Regulation of The Press, Schedule 3., 5.

⁵⁹ Draft Royal Charter On Self-Regulation of The Press, Schedule 3., 7.

védelmét, valamint a személyhez fűződő jogokat.⁶⁰ Itt is találunk újítást a jelentéshez képest: a karta kifejezetten beemelné az újságírói forrásvédelem szükségességét, és a „köz érdekeivel” kapcsolatosan a kört tágítja, továbbá megjegyzi, hogy ez nem kizárólag a bűncselekmények, vagy súlyos szabálytalanságok felderítésére, a közegészség, a közbiztonság, vagy az emberek félrevezetésének megakadályozására vonatkozik, ahogyan azt a Leveson-jelentés kívánta bevezetni. Az önszabályozó testületnek tisztázni kell, hogy az ahhoz csatlakozók felelősséggel tartoznak minden közzétett tartalomért, beleértve a fényképeket is. Ugyanakkor hozzát teszi, hogy ez az előírás a reklámtartalmakra nem vonatkoztatható.⁶¹ Szintén új elem a jelentéshez képest, hogy az önszabályozó testületnek nem kötelező érvényű iránymutatást kell adni a közérdek értelmezésére, vagyis arra, hogy milyen jogsértések esetén áll fenn a kódex rendelkezéseinek megsértése.⁶² Az iránymutatások „nem kötelező érvényű” jellege csökkenti azok erejét, mivel így a bírósági eljárásokban sem lehet rájuk hivatkozni. Az említett jelzõt a tervezet szerint a királyi karta emelné be, a jelentésben nem szerepelt erre utalás.

A panaszkezelési mechanizmusokat a karta tervezete a jelentés alapján fogadta el. Szintén a tervezet rendelkezik arról, hogy a testületnek diszkrecionális joga van arra vonatkozóan, hogy a panaszt ne vizsgálja, amennyiben megítélése szerint az megalapozatlan, egy véleményt, és nem a szabály megsértését vitatja, avagy egyszerűen csak „lobbizni” akar. A panaszemeléssel kapcsolatosan megjegyzi, hogy az a) bárkitõl érkezhets, aki személyes és közvetlen érintettje lehet az állítólagos szabályszegésnek; b) abban az esetben engedélyezhetõ, ha a kódex előírásainak megsértése gyanítható, és a szabályszegés testület általi kivizsgálása közérdekbõl indokolt; vagy c) egy harmadik személy részérõl, aki a megjelent információ hitelességérõl kíván megbizonyosodni. A harmadik személy részérõl érkező panaszok esetén a leginkább érintett fél véleményét kell figyelembe venni.⁶³ A változások hangsúlyozzák a szabályozó azon diszkrecionális jogát, hogy megfontolhassa, s ha szükséges, elutasíthassa a visszaélés szerű, avagy a kizárólag lobbizási érdekekbõl megfogalmazott panaszokat. A jelentés szellemét tükrözve pontosítja a királyi karta tervezete, amikor kifejezésre juttatja, hogy aktív szerkesztõ az egyéni panaszok elbírálásában nem játszhat szerepet.⁶⁴

A királyi karta tervezete a jelentésben foglaltaknak megfelelően elismeri, hogy a panaszok tekintetében a testületnek kellõ jogkörrel kell rendelkeznie ahhoz, hogy a kódex hatálya alá tartozó kiadókat az esetleges helyreigazítások, bocsánatkérések közzétételére tudja kötelezni, azonban e pontban is újítást tesz és kimondja, hogy a panaszos és az kódex aláírója között eredménytelen kimenetelű vitarendezés szükséges a testületi eljárás kezdeményezéséhez.⁶⁵

A testületnek polgári jogi panaszok esetén biztosítania kell a választott bírói eljárást, amely: a) megfelel az 1996-os Választottbírói Törvénynek; b) megfelelő jogkörrel

⁶⁰ Draft Royal Charter On Self-Regulation of The Press, Schedule 3., 8.

⁶¹ Draft Royal Charter On Self-Regulation of The Press, Schedule 3., 8B.

⁶² Draft Royal Charter On Self-Regulation of The Press, Schedule 3., 8C.

⁶³ Draft Royal Charter On Self-Regulation of The Press, Schedule 3., 11.

⁶⁴ Draft Royal Charter On Self-Regulation of The Press, Schedule 3., 13.

⁶⁵ Draft Royal Charter On Self-Regulation of The Press, Schedule 3., 15.

ruhazza fel a választott bírót ahhoz, hogy az biztosítsa az eljárás igazságos, gyors és (amennyire lehetséges) inkvizitórius lefolyását; c) átlátható feltételeket ír elő, melyek alapján elutasítható a kérelem (például komolytalan vagy zaklató kérelmek esetén); d) a publikáció előtti vitás ügyeket a bíróság elé terjeszti; e) azon elv alapján működik, hogy a választott bírói eljárásnak ingyenesnek kell lennie minden panaszos számára; f) biztosítja, hogy a felek maguk viselik az eljárási költségeiket, a panaszos fél költségei nyertes ügy esetén pedig (a Választottbírói Törvény 60. szakaszának megfelelően) megtéríthetőek; valamint g) összességében a felek számára költséghatékony. Eltérés a Leveson bizottság által tett javaslattól: a karta tervezete külön rendelkezik arról, hogy a választott bírói eljárást egy ún. elismerő testület (Board of the Recognition Panel) az eljárás minden szakaszában megvizsgálhatja. A vizsgálatra két-három évente kerülne sor, amelynek keretében az elismerő testület megvizsgálja az adott tag addigi működését,⁶⁶ valamint azt, hogy a választott bírói eljárások és a panaszkezelések során tekintettel volt-e a tisztesség és a hatékonyság elveire. Az elismerő testületnek a vizsgálat során a szükséges dokumentumokat a rendelkezésére kell bocsátani. A testület jogosult a harmadik féltől származó információkat és bizonyítékokat is figyelembe venni.⁶⁷

A Leveson-jelentés szerint a testület nem tilthatja vagy akadályozhatja meg előzetesen valamely publikáció közlését, azonban tagjai számára biztosítania kell egy tanácsadó szolgáltatást, melyben előzetesen tájékoztatja a kérelmezőt arról, hogy a közölni kívánt anyag összeegyeztethető-e a kódex rendelkezéseivel. A javaslat szerint erre később a szerkesztők érdekében hivatkozni lehetne a bíróság előtt, amennyiben a közzétett írás mégis polgári eljáráshoz vezetne. A karta tulajdonképpen követi a jelentés rendelkezéseit, ugyanakkor ez utóbbi kitétel nem került beemelésre, így az előzetes tájékoztatásra a bíróság előtt aligha lehet majd hivatkozni.

10. A jelenlegi szabályozás hiányossága és a jövőbeni változtatás iránya

Nagy-Britanniában a sajtó felügyeletét jelenleg is egy önszabályozó panaszbizottság, a Sajtópanaszokat Vizsgáló Bizottság látja el, mely működésének alapja a magatartási kódex, amelyet egy erre a célra létrehozott másik szerv, a kódex-bizottság fogadott el, és vizsgál felül rendszeresen. A testület 16 tagból áll, amelyből kilenc független, „laikus” személy, másik hét pedig a sajtóban dolgozó szerkesztő. A tagok közül kerül ki az elnök, munkájukat egy kisebb stáb, valamint egy főállású igazgató segíti.⁶⁸ Ez a szerv felügyeli az újságírók etikai kódexében foglalt rendelkezések betartását, azonban miután azokat is újságírók alkották, így a Sajtópanaszokat Vizsgáló Bizottság nem teljesen képes függetlenedni a szakmától, és gyakorlatilag a sajtó érdekeit szolgálja; eszközei sem feltétlenül hatékonyak, csupán helyreigazításra, bocsánatkérésre kötelezheti a kiadókat. A Sajtópanaszokat Vizsgáló Bizottság önkéntes alapon működik, azaz nincs törvényi vagy egyéb jogszabályi alapja eljárni, amely szintén

⁶⁶ Draft Royal Charter On Self-Regulation of The Press, Schedule 2., 5.

⁶⁷ Draft Royal Charter On Self-Regulation of The Press, Schedule 2., 6.

⁶⁸ KOLTAY András: A nyomtatott sajtó önszabályozása az Egyesült Királyságban: a Press Complaints Commission. *Infokommunikáció és Jog*, 7., 2010/39. 130.

kétségessé teszi a hatékony fellépés lehetőségét. A Sajtópanaszokat Vizsgáló Bizottság működését súlyos kritikák kísérik. James Curran és Jean Seaton megállapítása szerint például nem a függetlenség vagy a hatékonyság hiánya az önszabályozás legsúlyosabb gondja, hanem a Sajtópanaszokat Vizsgáló Bizottság „ambícióhiánya”. A testületet a sajtó hozta létre, ugyanakkor a sajtó valójában nem látja szívesen a Sajtópanaszokat Vizsgáló Bizottságot, így összességében megelégszik azzal, hogy egyszerű panaszfórumként, és egyidejűleg a sajtópiac „diszkrét lobbistájaként” működjön.⁶⁹ Lord Hunt, a Bizottság vezetője is elismerte, hogy az önszabályozás jelenlegi formája nem biztosít kellő védelmet az etikai kihágások ellen, és nem ad elég hatalmat arra a Sajtópanaszokat Vizsgáló Bizottságnak, hogy az esetleges jogsértések ellen hatékonyan fellépjen. Egyetért a sajtófelügyeleti rendszer bevezetésének szükségességével, amelyet azonban a kiadók önkéntes alapon szélesebb jogkörrel hatalmaznak fel, például akár azzal is, hogy egy döntés előtt bizonyos, a vizsgálatokhoz szükséges dokumentumokat bekérjen, vagy újságírókat meghallgasson.

A Leveson-jelentés és ennek hatására a királyi karta tervezete a Sajtópanaszokat Vizsgáló Bizottság helyett egy új szerv létrehozását írja elő, amely hatékonyabban léphetne fel a sajtó útján elkövethető jog- és etikai sérelmek ellen Nagy-Britanniában, és szigorú szankciókat is kivethetne a szabályokat áthágó, személyiségi jogokat, és etikai szabályokat sértő lapokra. A javaslat kidolgozói szerint az új rendszer nem adna lehetőséget a politikai hatalmak befolyásoló erejének, így többek között azt sem tenné lehetővé, hogy a kormány befolyást gyakoroljon egy lapban megjelenő tartalmakra. A jelentés hangsúlyozza, hogy a javaslat csupán a sajtó önszabályozásának adna keretet. A sajtó önszabályozása több nyugat-európai demokráciában – így Nagy-Britanniában is – bevett gyakorlat. Az önszabályozás keretében működő sajtószabályozási rendszerek a különböző etikai kódexeken keresztül védelmezik a sajtó etikus működését. Általában az adott ország sajtótermékeinek kiadói önkéntesen létrehoznak egy testületet, amely felléphet a vétkes lap ellen és helyreigazításra kötelezheti azt.

A jelentés törvényi alapon biztosított önszabályozást szeretett volna bevezetni, azonban a javaslatokat végeredményben királyi karta formájában ültetnék át a gyakorlatba. Az önszabályozás, ha nem is jogon kívüli kategória, de nem a jog az elsődleges legitimitációs bázisa.⁷⁰ A Leveson-jelentés a brit szabályozási rendszerben egy régóta jelen lévő önszabályozó formát kívánt megtartani, átalakítani, valamint annak meglétét törvényi rendelkezésekkel alátámasztani. A jelentés által javasolt törvényi keret az ellenzők szerint „dermesztő hatást” (chilling effect) képes elérni a szólás- és sajtószabadság tekintetében. A királyi karta jogi természetét elemezve ugyanakkor arra a megállapításra juthatunk, hogy a karta nem rendelkezik ugyanolyan törvényi erővel, egyúttal az is igaz, hogy az csak a parlament mindkét házában kétharmados többségével módosítható, amelyből az következik – ahogyan arra már a fentiekben is utaltunk –, hogy a valóságban a királynő szerepe formálissá válhat, és a brit parlamentnek döntő befolyása lehet a királynő által szentesített karta rendelkezései

⁶⁹ Uo. 133.

⁷⁰ CSINK Lóránt – MAYER Annamária: *Variációk a szabályozásra*. Budapest, Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatanács Médiatudományi Intézete, 2012. 35.

felett.⁷¹ Mindezekből arra a következtetésre juthatunk, hogy Nagy-Britanniában a sajtót sajátos szabályozásnak vetnék alá.

11. Következtetés

Bármely kultúrában vizsgáljuk a sajtóra vonatkozó szabályokat, abban egyetértünk, hogy szükség van olyan normákra, amelyek az etikus újságírás feltételeit rögzítik. A kérdés ilyen esetben csupán az, hogy ezeknek a szabályoknak jogilag is kötelező érvényűnek kell-e lenniük vagy sem. A brit sajtószabályozás a lehallgatási botrányok kirobbanása után válaszút elé érkezett. A sajtó felügyeletének önkéntes alapon történő megszervezése már nem tudott hatékonyan reagálni az újságírók által okozott „etikai károk” kompenzálására. A sajtó- és a médiaszakma hallgatólagosan vagy explicit módon elismerte az önkéntes alapon szervezett önszabályozás kudarcát. A fellépés szükségessége így egyértelművé vált, amelyet számos szervezet politikai és jogi fenyegetésnek értékelt. Lord Justice Leveson azonban a vizsgálatok eredményét közzétevő sajtótájékoztatóján ennek ellenkezőjét alátámasztva kiemelte: a szabályozás megteremtése a sajtó függetlenségének biztosításához és a stabilitásához szükséges. A javaslatok csupán egy hatékony önellenőrzési rendszer bevezetését szorgalmazták, és összefogásra ösztönözték a sajtópiac szereplőit egy hatékonyabb szakmai önszabályozás bevezetése érdekében. Számos kérdés közül felmerül természetesen az is, hogyan lehet a piac minden szereplőjét „önkéntes” alapon arra ösztönözni, hogy csatlakozzon egy ilyen szervezethez. Az átláthatatlannak tűnő javaslatok ellenére a jelentés rendelkezéseit figyelmen kívül hagyni meglehetősen „makacs” dolog, mivel a jelentés egyedülálló lehetőséget ad arra, hogy a sajtóban elterjedt korrupciós gyakorlatot leleplezze. A jelentés grafikusan is illusztrálja, hogy a brit sajtópiac domináns szervezetei csupán látszólagosan veszik figyelembe az erkölcsi előírásokat és a demokrácia elveit, azonban nagymértékben képesek kijátszani azokat.⁷²

Az bizonyos, hogy a jelentés körüli vita, majd a királyi karta által közzétett tervezet meghatározó befolyással lesz több jogrendszerre is, ahol már felmerült a sajtó felügyeletére vonatkozó előírások jogilag kötelező érvényű szabályokkal való alátámasztása. A kultúra és a jog között sokrétű összefüggés áll fenn, de a brit szabályozás természetét figyelembe véve és a sajtószabályozásban lezajló folyamatot elemezve megállapíthatjuk, hogy még egy olyan kultúrában is, ahol alapvetően a törvényi szabályozásnak másfajta megítélése van, előbb-utóbb szükségessé válhat a sajtó szabályozása. A lehallgatási botrányok kapcsán egy dolog bizonyossá vált: Nagy-Britanniában szigorúbb sajtófelügyeleti rendszerre volt szükség. Azt azonban nem állíthatjuk biztosan, hogy az önszabályozás rendszerének átalakításával a sajtó „etikai színvonala” alapvetően megváltozik majd. A javaslatok egyelőre csupán egy tervezetcsomag részeként egy új problémamegoldó rendszer bevezetését irányozzák elő.

⁷¹ Leveson and the Royal Charter. *The Student Lawyer*, 2013, április 5.; <http://thestudentlawyer.com/2013/04/05/leveson-and-the-royal-charter/>.

⁷² WRAGG i. m. 1.